

פרק שלישי:

שבת

ההצעה

1. ברמת חוק יסוד ייקבע: השבת היא יום המנוחה הרשמי של מדינת ישראל.
2. משרדי ממשלה, מוסדות חינוך, מפעלי תעשייה, בנקים, שירותים ומוסדות מסחריים יהיו סגורים בשבת. איסור זה יחול על אזורים עירוניים כמו גם על קיבוצים, מושבים, או אם הדרך. מפעלים חיוניים, בתי חולים ושירותים חיוניים יקוימו במתכונת שבת, כנהוג היום.
3. זכותו של עובד לשבות בשבת. זכותו של עובד שאינו יהודי לשבות ביום המנוחה הדתי שלו. לא יופלה עובד שומר שבת בקבלה למקום עבודה או בקידום בה. בעל עסק עצמאי לא יעסיק עובדים בשבת. מקומות עבודה הפועלים בשבת יעסיקו אנשים בשבתות על בסיס של תורנות, ויאפשרו לשומרי שבת, במידת האפשר, תעסוקה ששכרה גבוה יותר במשך השבוע.
4. לא ייאסר על מסעדות ובתי בילוי לפעול בשבת, בהקפדה על מסגרות של מיקום ושל רעש מתאימים. על מספר מוגבל של חנויות מכולת קטנות, תחנות דלק ובתי מרקחת לא ייאסר לפעול בשבת. זיכיון לפעולה בשבת יכול שיינתן על בסיס תורנות, ויותנה באגרה מיוחדת. מסעדות, מוזיאונים ומקומות בילוי אחרים הפתוחים בשבת ישבתו יום אחר בשבוע. פרטי ההסדרים ייקבעו ויוגדרו בידי ועדה מוסמכת מטעם הרשות המקומית.
5. נתיבי תחבורה יישארו פתוחים כל שעות היום וכל ימות השבוע. ביישובים או שכונות שרוב מכריע של תושביהם שומרי שבת, או במקומות אחרים שבהם חשיבות מיוחדת להגבלת תנועה לזמן מסוים, יכול שנתיבי תנועה ייסגרו למשך השבת או חלקים ממנה, לפי החלטה מוסמכת של

הרשות המקומית. רשויות מקומיות וציבוריות רשאיות לנקוט צעדים במטרה לצמצם את היקף תנועת כלי הרכב בשבתות במקומות מסוימים. נתיבי תנועה עורקיים לא ייסגרו מטעמי שמירת שבת.

6. תתאפשר תחבורה ציבורית בשבת בצורה מופחתת ומוגבלת, על מנת לאפשר תנועה לנזקקים לה, ולשמור ככל שניתן על צביונה של השבת בפרהסיה ועל הגבלת הצורך לעבוד בה. תישקל הפעלת התחבורה הציבורית בשבת בידי זכיינים מיוחדים ובאמצעות כלי רכב קטנים (כגון מיניבוסים).

7. מוסדות מסחריים שרצונם בכך יוכלו לפעול במוצאי-שבת, ולהאריך שעות פעילותם במשך השבוע.

8. יינקטו צעדים על מנת להקל על בילוי בשבת כגון ביקור במוזיאונים, גני חיות או גנים לאומיים, או השתתפות באירועים, בצורה שאין בה חילול שבת (כגון אפשרויות לרכישת כרטיסים מוקדמת).

9. תיבדקנה דרכים להעברת אירועים ספורטיביים ואחרים, שנהוג לקיימם בימי שבת, ליום חול.

10. ייעשה מאמץ מקיף להעביר את המשק כולו לשבוע עבודה בן חמישה ימים, כך שתתאפשר פעילות חברתית, משפחתית, ספורטיבית ותרבותית משותפת גם מעבר ליום השבת על אופיו המיוחד. עובד הנדרש לעבוד בשבת לא יידרש לעבוד גם ביום המנוחה הכללי האחר.

11. שמירת שבת בצה"ל תידון במסגרת דיון כללי במסגרת הצבאית.

12. ההסדרים לגבי שבת לא יחולו על מועצות מקומיות שרוב תושביהן אינם יהודים.

13. נציגים ישראלים רשמיים בחו"ל לא יקיימו פעילות דיפלומטית רשמית בשבת ובמועדי ישראל, ולא יחללו שבת בפרהסיה אגב פעילותם הרשמית.

14. פרטי ההסדרים, קביעתם של מוסדות חיוניים ומתכונת שבת, זיהויים של עורקי תחבורה ראשיים, הסדרי תחבורה ציבורית ומגבלות מקום ורעש לפעילות בשבת ייקבעו על-ידי

ועדות מיוחדות. להסדרים ברמה הארצית, תורכב הוועדה בידי ראש הממשלה. להסדרים מקומיים תיקבע הוועדה על-ידי ראש המועצה המקומית ושר הפנים, בהתייעצות עם נציגי כל הסיעות ברשות. הסדרים לעניין יום סגירה חלופי לשבת ושעות פתיחה מוגברות ייקבעו בתקנות או בחקיקת משנה עירונית.

15. הסדרים אלו ייאכפו בצורה קפדנית ושיטתית על מנת לשמור אפקטיבית על דמות הפרהסיה בשבת.
16. בהצעה זו איננו עוסקים בפירוט בכל הסדרי השבת הקיימים. אנחנו ממליצים כי הסדרים אלה ייבדקו מחדש לאור העקרונות של הצעותינו.

עיקרי דברי ההסבר של רות גביזון

הסכמתי, כחופשייה, להגבלות מסוימות בשבת, אינה נובעת מכפייה דתית. הטעם שלי להסכים – בהיותי אישה יהודייה חופשייה החיה במדינה שרוצה לשמור את תרבותה הציבורית יהודית-עברית – הוא רצוני העצמאי בביטוי בולט ומשמעותי של ייחוד השבת בפרהסיה הישראלית. אני מקבלת לכן, שיש פה הגבלת חירות מטעמים תרבותיים. עליי להודות כי ההצעה בעניין זה היא פטרנליסטית.

לטעמי, להסדר יש יתרונות רבים מבחינת הציבור החופשי. מעבר להישג המרכזי – משא ומתן ויצירת מסגרת הסכמה מחוץ לבתי המשפט – יש **חמישה הישגים מרכזיים לציבור החופשי:**

הראשון – ההבהרה כי המחלוקות בין שומרי מצוות וחילוניים בענייני שמירת שבת בישראל אינן הלכתיות, אלא תרבותיות.

השני – ההסכמה המפורשת כי הסדרי השבת אינם מיועדים לכפות שמירת שבת.

השלישי – ההסכמה לעיקרון שגם מי שאין לו רכב פרטי זכאי לחופש תנועה בשבת (סעיף 6).

הרביעי – ההכרה המפורשת שפעילות של מסעדות ומוסדות בילוי בשבת אינה דבר חריג, אלא מתבקשת נוכח אופייה של השבת (סעיף 4).